

آیت‌الله اراکی: گریه اندیشمند اهل سنت پس از دیدن رهبر انقلاب/ «آقا» گفتند
راه برای بازرسی از همه بخش‌های زیرمجموعه من باز است

آیت‌الله اراکی:

گریه اندیشمند اهل سنت پس از دیدن رهبر انقلاب/ «آقا» گفتند راه برای بازرسی از همه بخش‌های
زیرمجموعه من باز است

به گزارش حوزه جامعه خبرگزاری تقریب، در بخش نخست گفت‌وگو با آیت‌الله محسن اراکی، گفته شد که آیت‌الله
خامنه‌ای، پیش از انقلاب یکی از اساتید میرز حوزه علمیه مشهد بودند و جزء معدود متفکران جهان اسلام به‌شمار
می‌رفتند که با همه جریان‌های فکری جهان اسلام آشنایی داشتند.

تصریح بسیاری از بزرگان حوزه به اعلیّت فقهی مقام معظّم رهبری، پس از انتخاب ایشان به رهبری، از دیگر نکاتی بود که مورد اشاره قرار گرفت.

استاد خارج فقه حوزه علمیه قم، دو گام اساسی امام خمینی(ره) را ویرانی بنیان‌های رژیم ستم‌شاهی و پایه‌گذاری نظام جدید دانست و دوران زعامت آیت‌الله خامنه‌ای را دوران جنگ نرم نامید.

آیت‌الله اراکی از هجده‌ای یاد کرد که در تاریخ بشر، به هیچ طرز تفکری نشده است و توضیح داد که در چنین شرایطی، اهمیت رهبری آیت‌الله خامنه‌ای در چیست.

وی همچنین هنر رهبر انقلاب را، حفظ ارزش‌های بنیادین انقلاب در شرایطی دانست که جریان‌های گوناگون با طرز تفکرهای مختلف حاکمیت داشته‌اند.

جهت دادن به سیاست‌های کلان نظام، بدون درگیری با نهادهایی که در اجرای این سیاست‌ها، سستی به خرج می‌دهند، یکی از کلیدی‌ترین اقدامات رهبر انقلاب است که عضو مجلس خبرگان به آن اشاره کردند.

هنر آیت‌الله خامنه‌ای در برقراری ارتباط عمیق با نسل جوان و متناسب‌سازی گفتمان انقلاب با آمال و آرزوهای این نسل نیز از دید استاد فقه نظام سیاسی اسلام، پنهان نماند.

پس از بیان این کلیّات، بخش دوم گفت‌وگو با آیت‌الله اراکی، به موضوعاتی اختصاص دارد که سؤالاتی نسبت به آن‌ها در افکار عمومی وجود دارد.

چگونگی نظارت مجلس خبرگان بر رهبر انقلاب، نحوه پاسخگویی رهبر انقلاب به اعضای خبرگان، نقد رهبری و چگونگی مواجهه ایشان با انتقادات، نحوه برخورد رهبر انقلاب با دستگاه‌های زیرمجموعه خود و عملکرد دفتر رهبر انقلاب و پاسخ به این سؤال که چه اندازه بین رهبر انقلاب و دفترشان، مطابقت وجود دارد، موضوعاتی است که در این بخش، به آن‌ها پرداخته شده است.

متن و فیلم کامل بخش دوم گفت‌وگو با آیت‌الله محسن اراکی، عضو مجلس خبرگان رهبری و دبیرکل مجمع جهانی تقریب مذاهب را پیش رو دارید.

با توجه به اینکه شما سومین دوره‌ای است که حضور در مجلس خبرگان رهبری را تجربه می‌کنید، برای مخاطب مغتنم خواهد بود که از کیفیت ارتباط این مجلس با رهبر انقلاب اطلاعاتی داشته باشد. مخصوصاً که در شرایط کنونی شبهات مختلفی در جامعه مطرح می‌شود؛ برخی می‌گویند خبرگان، نظارت خاصی بر رهبری و نهادهای زیرمجموعه آن ندارد؛ علی‌رغم اینکه بخشی از فلسفه‌اش همین است؛ و در مقابل صرفاً توصیه‌های رهبری را اجرا می‌کند.

همچنین بفرمایید که مجلس خبرگان با چه مکانیسمی استمرار صلاحیت و کفایت رهبری را تأیید می‌کند؟

آیت‌الله اراکی: مجلس خبرگان به دو شیوه نظارت می‌کنند؛ هم در ادامه صلاحیت‌ها و شرایط رهبری، هم بر نحوه عملکرد مقام معظّم رهبری. شیوه اوّل همان شیوه متعارفی است که به هر حال نمایندگان مردم در مجلس خبرگان با

مردم ارتباط دارند، با خود دستگاه مقام معظّم رهبری و دفتر آقا ارتباط دارند و از نزدیک شاهد جریانها هستند و هر جا به نظرشان برسد تذکر یا سؤال لازم است، به طور مستقیم این کار را انجام می‌دهند به عنوان یک عضو مجلس خبرگان. این یک شیوه که البته این شیوه در چارچوب ساز و کار قانونی مجلس خبرگان نیست، اما انجام می‌گیرد.

منتها شیوه دوم که در چارچوب سازوکار نظارتی مجلس خبرگان هست این است که کمیسیونی ویژه در مجلس خبرگان وجود دارد که این کمیسیون ویژه هر دو سال یک بار اعضایش انتخاب می‌شود. کار این کمیسیون ویژه، بررسی شکایتها و گزارشهایی است که در رابطه با موضوعگیریها، نحوه عملکرد مقام معظّم رهبری یا دستگاههای زیر نظر ایشان به مجلس خبرگان یا به هیأت رئیسه می‌رسد. حتی گزارشهایی که به افراد می‌رسد در مجلس خبرگان به این کمیسیون ارجاع داده می‌شود.

این کمیسیون همه شکایتها و گزارشها را بررسی می‌کند. دو گونه بررسی انجام می‌شود؛ یک بررسی این است که اگر صلاح دید برود و از یک نهادی از نهادهای زیر نظر مقام معظّم رهبری و زیر نظر دفتر مقام معظّم رهبری تحقیق و تفحص کند این کار را می‌کند. می‌رود با آن نهاد تماس می‌گیرند؛ بررسی می‌کنند، بازرسی می‌کنند و بعد گزارشی تهیه می‌کنند و اگر نیاز بود، با خود مقام معظّم رهبری هم می‌نشینند و جزئیات امر را از ایشان جویا می‌شوند و پاسخهای ایشان را می‌شنوند

شما تجربه‌اش را دارید که چنین اتفاقی رخ داده باشد؟

آیت الله اراکی: بله! من در یک دوره عضو این گروه بوده‌ام

آیا پرسش و پاسخ رو در رو، بین اعضای خبرگان و حضرت آقا شکل می‌گیرد؟

آیت الله اراکی: بله! تقریباً در هر دوره، لااقل یک بار این گروه بعد از جمع‌آوری گزارشها، شکایتها و هرچه هست، خدمت مقام معظّم رهبری می‌رسند و از خود ایشان سؤال می‌کنند و یا احیاناً از نهادهای وابسته به مقام معظّم رهبری تحقیق به عمل می‌آید. اگر پاسخها قانع‌کننده بود و نشان‌دهنده این بود که هیچ مشکلی در جریان امور وجود ندارد و مقام معظّم رهبری همچنان شرایط رهبری را دارا است و به وظایف رهبری کاملاً توانا هستند و دارند وظایف رهبری را انجام می‌دهند، این را به مجلس خبرگان گزارش می‌دهد؛ که ما بعد بررسیها به این نتیجه رسیدیم که شرایط رهبری همچنان در وجود مقام معظّم رهبری فراهم است و مشکلی از این ناحیه نیست. این گزارش تقریباً در هر دوره به مجلس خبرگان داده می‌شود به وسیله کمیسیون ویژه این کار.

*مجلس خبرگان «دم به دم» در جریان عملکرد رهبری است

اگر در ارتباط با زیرمجموعه‌های رهبری، مشکلی وجود داشته باشد که اعضای خبرگان، نسبت به توضیحات ارائه داده شده، قانع نشوند، تکلیف چیست؟ کلاً آیا موردی بوده که اعضا قانع نشوند؟

آیت‌الله اراکی: اگر قانع نشوند، از خود مقام معظّم رهبری جویا خواهند شد. اگر توضیحات آن نهاد کفایت نکند، گزارش به خود مقام معظّم رهبری می‌دهند و اگر ایشان توضیحی داشتند فبها، و الا خب از مقام معظّم رهبری درخواست می‌کنند که اقدام لازم را انجام دهند. این روش کاری است که به طور منطّماً انجام می‌شود و تقریباً می‌شود گفت که مجلس خبرگان دم به دم در جریان رفتار و کردار و موضع‌گیری‌ها و اقدامات مقام معظّم رهبری قرار دارد و کاملاً زیر نظر مجلس خبرگان هست این نحوه رهبری و نحوه مدیریت جامعه؛ البته در چارچوب وظایف مجلس خبرگان.

چارچوب مجلس خبرگان این نیست که بیايد در هر تكلّ موضع‌گیری آقا دخالت كند. این حق او نیست؛ چیزی که حق این مجلس است این است که ببیند آیا رهبری به وظایف خودش عمل کرده یا نه و آیا توانایی انجام وظیفه را دارد یا نه؛ هم در بُعد دانش، هم کفایت هم عدالت. در ابعادی که شرایط مدیریت، مدیریت و شرایطی که رهبری باید داشته باشد. آیا در چارچوب این شرایط، رهبری توانسته به وظایف خود عمل کند؟ اگر این برای کمیسیون محرز شد، این کمیسیون گزارش خود را به مجلس خبرگان منعکس می‌کند.

*«آقا» گفتند راه برای بازرسی از همه بخش‌های زیرمجموعه من باز است

نحوه مواجهه حضرت آقا با این کمیسیون چگونه است؟ کیفیت پاسخگویی ایشان، و نحوه استدلال‌هایی که برای اعضای خبرگان مطرح می‌فرمایند و...

آیت‌الله اراکی: بسیار مثبت است. یعنی حتی یک وقت ایشان خودشان تأکید کردند که شما از هر بخش از بخش‌های دفتر یا نهادهای زیر نظر رهبری بروید جویا شوید و از داخل اطلاع پیدا کنید، راه باز است و زمینه فراهم است و هر معلوماتی را که نیاز داشته باشید و هر تحقیقی را بخواهید انجام دهید. کاملاً همکاری انجام می‌گیرد و تا کنون هم گزارشی که به مجلس خبرگان داده شده این است که این همکاری، کامل بوده است

در این سه دوره تجربه‌ای که حضرتعالی در مجلس خبرگان داشته‌اید، وجود چالش بین عضو یا تعدادی از اعضای خبرگان با رهبر انقلاب را تجربه کرده‌اید؟ چون بالاخره تفکّرات و سلايق مختلفی در بین اعضا وجود دارد . . .

آیت‌الله اراکی: بله! بوده؛ به طور جزئی. یعنی وجود داشته‌اند افرادی که به هر حال ایرادی داشته‌اند؛ اعتراض و اشکالی داشته‌اند به بعضی از سیاست‌های مقام معظّم رهبری و اعلام می‌کردند و می‌آمدند و می‌گفتند. از این ناحیه همیشه مجلس خبرگان رهبری فرصت کافی داده به افراد برای اظهار نظر. در سخنرانی‌های پیش از دستور که اعضا، اظهارنظرهای خودشان را منعکس می‌کنند، معمولاً این معنا اتفاق افتاده.

آن‌هایی که به هر حال حرفی داشته باشند برای گفتن و نظری داشته باشند؛ ولو مخالف باشد با مقام معظّم رهبری، آمده‌اند و گفته‌اند. منتها در مجلس خبرگان صلاح دیده نشده که سخنرانی پیش از دستور، مثل سخنرانی مجلس شورای اسلامی به طور مستقیم از رسانه‌ها پخش شود. گفت‌وگوها در مجلس خبرگان به لحاظ حسّاسیت‌هایی که دارد و تنش‌هایی که ممکن است در جامعه به وجود بیاورد، این گفت‌وگوها و سخنرانی‌ها و اظهارنظرها و همه آنچه گفت‌وگو می‌شود محرمانه است. تنها در حد گزارشی که هیأت‌رئیس تهیه می‌کند به رسانه‌ها داده می‌شود و از رسانه‌ها مطرح می‌شود. البته ما نظر دیگری داشتیم و منعکس هم کرده‌ایم.

که نطق‌ها پخش شود؟

آیت‌الله اراکی: بله! که لااقل طبق یک ضابطه مشخصی که این ضابطه بتواند از آن آثار منفی انعکاس این سخنرانی‌ها به طور مستقیم جلوگیری کند، با یک ضابطه‌ای این سخنرانی‌ها پخش شود. این را هم اخیراً ما تبدیل کرده‌ایم به قانون و ممکن است به یک شکلی ان‌شاءالله اگر تصویب شد، اجرا شود.

*فقط ۳ نفر از گزینه‌های رهبری اطلاع دارند

گویا کمیسیونی هم برای تعیین مصادق رهبری وجود دارد . . .

آیت‌الله اراکی: بله! کمیسیون دیگری است که از این کمیسیون به «کمیسیون تحقیق» تعبیر می‌شود؛ کمیسیون ویژه‌ای است و وظیفه‌اش این است که تمام کسانی که در معرض واجدیت شرایط رهبری باشند را شناسایی کند و لیستی از آن‌ها تهیه کند. این لیست به این کمیسیون داده می‌شود. حتی خود اعضای مجلس خبرگان می‌توانند پیشنهادات خود را بدهند. این لیست بررسی می‌شود و افرادی را که واجد شرایط رهبری برای آینده بدانند، این افراد به طور خیلی سری و محرمانه، اسم‌شان ثبت خواهد شد تا هر وقت مورد نیاز باشد به مجلس خبرگان عرضه شود تا مجلس خبرگان درباره آن‌ها اظهارنظر کند.

الان چنین لیستی وجود دارد؟

آیت‌الله اراکی: بله! وجود دارد

تعداد هم مشخص است؟

آیت‌الله اراکی: ما نمی‌دانیم. یعنی چون مسئله مددکردن محرمانه است و با توجه به تجربه ناموفقی هم که در گذشته از مسئله اعلام قائم مقام رهبری به وجود آمده، تصمیم گرفته شده در کمیسیون ویژه‌ای که وجود دارد، فقط ۳ نفر این اسامی را نزد خودشان نگه دارند و از دایره این کمیسیون ۳ نفره خارج نشود.

اسامی هم الزاماً اعضای مجلس خبرگان نیستند و از بیرون مجلس هم می‌توانند باشند؟

آیت الله اراکی: نه! شرط نیست که حتماً عضو مجلس خبرگان باشند.

یکی از مسائلی که طی سال‌های اخیر تبدیل به یک گره ذهنی شده است؛ مخصوصاً در نسل جوان، مسئله نقد رهبری و همچنین لزوم پاسخگو بودن ایشان به افکار عمومی است؛ نه به مجلس خبرگان. سؤال این است که حدود و ثغور نقد رهبری چیست و در ارتباط با پاسخگویی رهبری به افکار عمومی، چه ظرافت‌ها و یا محدودیت‌هایی وجود دارد؟ ببینید! ضابطه‌ای که وجود دارد این است که همان‌طور که نقد از هر نهادی مجاز است، نقد از مقام معظم رهبری هم شرعاً مجاز است و هیچ محدودیتی در این رابطه وجود ندارد. منتها نقد، شرایطی دارد.

یکی از شرایط نقد این است که نقد وقتی علنی شد، اگر زبان توبیخ و تضعیف به خود بگیرد، این دیگر از حالت نقد بیرون می‌آید. یک وقتی کسی یک سیاستی که مقام معظم رهبری مطرح می‌کنند یا یک اقدامی که ایشان انجام می‌دهند را به‌طور علمی نقد می‌کند؛ می‌گوید این بهتر است اینطور باشد و... این چیزی است که هم شرعاً مجاز است و هم قانون اجازه داده و انجام هم می‌شود. بیشترین کار در این رابطه در حوزه‌ها انجام می‌شود. در حوزه‌های علمی به شدت این معنا وجود دارد. در جلسات حوزه‌ها، در جلسات جامعه مدرسین و در جلسات دیگری که در مراکز حوزوی و در دفتر علما وجود دارد این کار انجام می‌شود و اگر نظر خاصی داشته باشند در رابطه با اقدام یا سیاستی از سوی مقام معظم رهبری این نقد رسماً اعلام می‌شود به ایشان.

*رهبر انقلاب در جریان جزئی‌ترین نقدها به خود هستند

اگر بخواهد یک نقدی در رسانه‌ها قرار بگیرد، باید رعایت بشود شرایط انتقال این نقد. اولاً نباید طوری بشود که این نقد موجب تضعیف رهبری شود. به هر حال، رهبری رکن نظام است؛ رکن اصلی نظام است. نباید زبان دشمن را باز کرد که به اصل نظام صدمه وارد کند. دشمن در صدد ضربه وارد کردن است. اگر کسی مطلبی دارد، نقدی دارد به طور علمی و بدون اینکه این شیوه، شیوه زننده داشته باشد و شیوه تضعیف‌کننده باشد و شیوه زیر سؤال بردن مشروعیت نظام باشد، راهش باز است؛ کم و بیش هم انجام می‌شود در رسانه‌ها و غیر رسانه‌ها. خیلی از شخصیت‌ها می‌آیند و حرف‌هایشان را مطرح می‌کنند.

شاید در هیچ نهادی در جمهوری اسلامی مثل نهاد رهبری، به روی حرف‌ها باز نیست در این رابطه. اولاً دفتر مقام معظم رهبری شاید روزانه ده‌ها نامه و ده‌ها تماس را تحویل می‌گیرد. این‌ها به مقام معظم رهبری منعکس می‌شود. من دیده‌ام که مقام معظم رهبری به جزئیات این مطالب هم رسیدگی می‌کنند و برای خود ما گاهی فوق حد انتظار بوده است. مثلاً گاهی که خدمت‌شان می‌رسم می‌بینیم در جریان جزئیات مسائلی که علیه ایشان گفته

می‌شود یا نقد بر سیاست‌های ایشان انجام می‌شود هستند. چون نامه‌هایش می‌رسد خدمت ایشان و می‌بینند.

در حوزه‌ها و مراکز علمی و دانشگاهی و دانشجویی خیلی حرف گفته می‌شود. نامه‌ها رسانده می‌شود، از طریق نمایندگان‌شان و نهادهای رسمی به ایشان رسانده می‌شود. یکی از اهداف جلسات عمومی ایشان هم همین است. هزاران نفر از قشر دانشجویی، طلبه، قشر دانشگاهی و اقشار مختلف مردم؛ هزاران نفر می‌آیند خدمت ایشان و حرف‌هایشان را می‌زنند؛ البته طبق یک ضوابطی که خوب باید مدیریت شود مجلس.

لذا به نظرم می‌رسد که ما هیچ‌جا چنین نمونه‌ای نداشته باشیم که عالی‌ترین مقام یک کشور اینطور در معرض مردم باشد و مردم برای رساندن نظرات خودشان، راه‌های متعدد داشته باشند.

*گریه اندیشمند اهل سنت پس از دیدن رهبر انقلاب

من به خاطر دارم یک وقت در یکی از کنفرانس‌های وحدت که داشتیم، یکی از علمای بزرگ اهل سنت؛ از شخصیت‌های دانشگاهی‌شان، دوستی که همراه ایشان بود می‌گفت وقتی که جمع مهمانان خدمت آقا رسیدند - در آن اجتماع روز هفدهم ربیع‌الاول - دیدم به شدت دارد گریه می‌کند وقتی مقام معظم رهبری آمدند. پرسیدم برای چه گریه می‌کنی؟ گفت من چنین صحنه‌ای را در هیچ جای دنیا ندیده‌ام؛ من را یاد دوران رسول اکرم انداخت که یک رهبر، اینچنین در دسترس مردم باشد و اینچنین فاصله بین او و عامه مردم وجود نداشته باشد و اینچنین مردم نسبت به او اظهار علاقه کنند.

به هر حال نظم باید برقرار باشد؛ نمی‌شود کار بدون نظم باشد. در چارچوب‌هایی که ممکن بوده، راه باز شده برای اینکه نقدها از مقام معظم رهبری به دست ایشان برسد و ایشان ملاحظه کنند و خیلی وقت‌ها هم اثر داشته است.

ما احساس کردیم گاهی مطلبی گفته شده به مقام معظم رهبری و ایشان بر مبنای آن مطلبی که گفته شده، تصمیم گرفته‌اند یا اگر تصمیمی خواستند بگیرند بعضاً تعدیل کرده‌اند؛ اتفاق افتاده است

برخی استناد می‌کنند به امام علی(ع) که ایشان فرموده‌اند، مردم باید ما را مورد عتاب قرار دهند و مثلاً الان به آن شکل وجود ندارد در ارتباط با رهبری. پاسخ شما به این شبهه چیست؟

آیت الله اراکی: البته عتاب نفرمودند؛ مضمون فرمایش این است که من به خودی خودم، بالاتر از آن نیستم که خطا کنم؛ لذا خودداری نکنید؛ مضایقه نکنید از اینکه اگر مشورت بحق دارید به من بگویید. مطلب بحق اگر دارید بگویید. این آن مطلبی است که در فرمایش حضرت امیر وجود دارد و مقام معظم رهبری هم کاملاً بر همین اصل عمل

می‌کنند.

* برخی تغییر و تبدیل‌های رهبر انقلاب، از انتقادات نشأت می‌گیرد

ایشان کراراً در صحبت‌هایشان و دیدارهای خصوصی‌شان از مردم می‌خواهند و از همه افرادی که دسترسی دارند که نظراتشان را بگویند؛ اگر ایرادی، نقدی به هر سیاستی و به هر نوع موضع‌گیری دارند بگویند و گفته می‌شود و یکی از دلایل این ارتباط، این است که عرض کردم؛ ما می‌بینیم که نظرات مردم در رفتارها و گفتارهای مقام معظم رهبری منعکس می‌شود. یعنی آدم احساس می‌کند بسیاری از مطالب به وسیله مردم به گوش آقا رسیده؛ حالا چه مربوط به نهادهای دولتی و چه نهادهای زیرمجموعه خود مقام معظم رهبری.

بسیاری از تغییرها، تبدیل‌ها؛ سیاست‌های نویی که در تشکیلات آقا انجام می‌گیرد در نتیجه همین انتقادات است. حالا من نمی‌خواهم اشاره کنم. فرض کنید در سازمان نماز جمعہ؛ فرض کنید در سازمان صداوسیما یا سازمان‌های دیگر که به شکلی به مقام معظم رهبری ارتباط دارند، بسیاری از تغییرات و تبدیل‌ها در نتیجه همین انتقاداتی است که به هر حال به گوش مقام معظم رهبری رسیده و ایشان ترتیب اثر داده‌اند؛ آنجایی که طبق رسیدگی مشخص شده که انتقاد، انتقاد بحقی بوده و بر اساس این نظرات، تصمیم‌گیری شده.

در فرمایشات قبلی اشاره داشتید که حتی جریان نفوذ در صداوسیما هم وجود دارد. خیلی‌ها می‌گویند که این سازمان زیر نظر رهبری است؛ چطور است که ایشان، اصلاحات را در این سازمان کلید نمی‌زنند و چرا برخورد نمی‌کنند؟ یا اینکه چرا همانطوری که یک فرد عادی منتقد صداوسیما است، ایشان هم همانطور نقد می‌کنند؟ در حالی که فرق رهبری با سایر افراد جامعه این است که ایشان باید مدیریت کنند. تحلیل شما چیست؟ آیت اراکی: آنجایی که در حدی اشکال ایجاد بشود که به اصل یک نهاد و به سیاست‌های کلاسیک یک دستگاه صدمه وارد شود، آقا کاملاً شجاعانه تصمیم می‌گیرند و تغییر و تبدیل‌هایی که خیلی وقت‌ها در نهادها و مسئولیت نهادها انجام شده، مبتنی بر همین است. منتها یک نکته وجود دارد و آن اینکه مقام معظم رهبری به علاقت تجربه طولانی که خودشان در عرصه مدیریت دارند، آشنا هستند به دشواری مدیریتی یک دستگاه.

* طرفت‌های رهبر انقلاب در برخورد با دستگاه‌ها؛ اصلاح نباید فسادآور باشد

مثلاً دستگاه صداوسیما دستگاهی است که مدیریت آن بسیار دشوار است. به این معنا که اولاً خیلی از سیاست‌ها، سیاست‌هایی است که در مقام پیاده کردن و اجرا، اجرایش خیلی دقیق است و گاهی می‌شود که آن مسئول با همه نظارتی که انجام می‌دهد باز هم در اجرا خطا انجام می‌گیرد. خب اینجا جای تذکر است و تذکر هم داده می‌شود.

حتی یک وقتی خود مقام معظّم رهبری فرمودند - در یکی از سخنان عمومی - که من خودم از برخی کارهایی که در صداوسیما انجام می‌شود راضی نیستم. اخیراً هم تذکری دادند. خوب تذکر داده می‌شود؛ اما همه افراد صداوسیما را که نمی‌شود عوض کرد (با خنده). یعنی تشکیلات را که نمی‌شود بهم ریخت.

بهم ریختن تشکیلات کار سختی است؛ یعنی کار درستی نیست. «اصلاح» نباید طوری باشد که فسادآور باشد؛ این نکته مهمی است. گاهی ما می‌خواهیم یک جای یک نهاد را اصلاح کنیم؛ جای دیگرش خراب می‌شود. مثلاً فرض کنید در صداوسیما می‌خواهیم برنامه‌ای اجرا کنیم که تدیّن جامعه را درست کنیم؛ اما برای رعایت آن جنبه تدیّنی، جنبه اثرگذاری و جاذبه داشتن برای مردم و پیام‌رسانی برای مردم خدشه‌دار می‌شود. رسانه یک نهاد طریقی است؛ هم باید در این نهاد، ارزش‌ها تعریف شود و هم باید بتواند رابطه خودش را با جامعه و بدنه مردم حفظ کند و نه تنها با عامه مردم، بلکه با نخبگان و اهل فرهنگ رابطه‌اش را حفظ کند؛ با اهل دانش رابطه‌اش را حفظ کند.

لذاست که تصمیم‌گیری در رابطه با برنامه‌های صداوسیما جهات مختلف دارد. خود ما خیلی انتقاد داریم به صداوسیما، منتها مع ذلک احساس می‌کنیم مدیریت صداوسیما در کلان، کار خودش را دارد انجام می‌دهد و مقصر نیست. گاهی احساس می‌کنیم که قصور وجود دارد. یعنی یک نفر را تشخیص می‌دهند که آدم بسیار جامعی است و انتخاب می‌کنند، منتها وقتی می‌خواهد اجرا کند بد اجرا می‌کند؛ با اینکه تحقیق شده و همه جهات بررسی شده.

*دفتر رهبر انقلاب، شدیدترین نظارت را بر زیرمجموعه‌های رهبری دارد

در ارتباط با خود ما در کارهایی که به‌عهده داریم، گاهی همین اتفاق می‌افتد. گاهی مثلاً مدیریت نهادی دست ماست، می‌خواهیم یک نفر را سر یک پست مأمور کنیم. می‌رویم تحقیق می‌کنیم و وقتی مطمئن می‌شویم شایسته است او را انتخاب می‌کنیم. بعد این در مرحله عمل، خطا می‌کند. خطا هم که می‌کند گاهی خطا در حدی است که باید عزلش کرد؛ اما گاهی اینطور نیست و خطا در حدی نیست که عزلش کرد و اگر این کار را هم نکنیم، فرد بهتری وجود ندارد برای جایگزینی

گاهی هم باید فرصت داد . . .

آیت ا‌ اراکی: گاهی باید فرصت داد. گاهی فرد دیگری را می‌آوری و وقتی می‌آوری، ممکن است همین تجربه در رابطه با فرد دوم اتفاق بیافتد و بلکه بدتر! و لذا کار مدیریتی کار دشواری است. این است که می‌بینید آقا نسبت به دستگاه‌های تحت مدیریتی خودشان، علی‌رغم اینکه نقد دارند مدارا می‌کنند. مدارا یعنی فرصت دادن. اینکه فرصت بدهند که یک تشکیلات، خود را تعدیل کند، این مدیریت آن دستگاه را قوی‌تر می‌کند و مدیریت آن را

در جهت صحیح قرار می‌دهد. والا اگر بیایند با هر اشکالی که در یک سازمانی اتفاق می‌افتد، به طور خشن رفتار کنند و این را بردارند و آن را بگذارند و . . . این اصولاً مدیریت یک دستگاه را دچار اختلال بنیادین می‌کند.

روی هم رفته ما احساس می‌کنیم نظارت خوبی از سوی دفتر آقا انجام می‌گیرد. مثلاً نهاد خود ما؛ نهاد مجمع تقریبی که من مسئولیت آن را دارم، من می‌بینم که دستگاه‌های نظارتی دفتر آقا، شدیداً نظارت می‌کنند. یعنی در هر ریزه‌کاری که ما انجام می‌دهیم، اگر یک وقتی نظرشان این باشد که ما اشتباه کرده‌ایم تذکر می‌دهند یا مؤاخذه می‌کنند.

این نظارت دقیقی که از سوی تشکیلات دفتر رهبری روی نهادهای تحت اشراف دفتر مقام معظم رهبری وجود دارد، من فکر نمی‌کنم در هیچ جای دنیا چنین چیزی وجود داشته باشد. نه اینکه در مملکت ما و در نهادهای دیگر به این شکل نیست؛ در دنیا نیست. چون بالاخره من با دنیا آشنا هستم و دیده‌ام. اینجا خیلی نظارت قوی است. مخصوصاً در مسائل مالی که بررسی‌های دقیقی انجام می‌شود. هم مسائل مالی هم مسائل صلاحیت افراد. خیلی اشراف و نظارت، دقیق است.

منتها ما بشر هستیم دیگر؛ علمی‌رغم تمام نظارت‌هایی که انجام می‌شود، دیگر نظارت ما از نظارت امیرالمؤمنین بر دستگاه تحت مدیریت آن حضرت که نمی‌تواند قوی‌تر باشد؛ یا دستگاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم با همه آن دقت‌ها و قدرت‌ها؛ افرادی بوده‌اند در تشکیلات رسول اکرم که خیانت می‌کردند یا اشتباه می‌کردند؛ قصور بوده یا تقصیر. این اتفاق همیشه می‌افتد. چون مجموعه مجموعه بشری است؛ مجموعه معصوم نیست.

*نهادی را به پاکی دفتر رهبر انقلاب سراغ ندارم

حالا که بحث به اینجا کشیده شد خوب است این را هم بفرمایید که چقدر می‌شود بیت رهبری را از خود آقا جدا کرد؟ برخی‌ها می‌گویند ما خود آقا را قبول داریم و کارهایشان هم درست است، اما چنین نظری را نسبت به «بیت» ندارند. نظارتی که ایشان بر بیت دارند چطور است و چقدر می‌توان یگانگی و این‌همانی بین این دو عنصر ایجاد کرد؟

آیت الله اراکی: ببینید! در تجربه بیش از پنجاه سالی که دارم، در بیوت علما، دستگاه‌ها و نهادها، من نهادی را پاک‌تر از مجموعه دفتر مقام معظم رهبری واقعاً نمی‌شناسم. این را بر مبنای تحقیق عرض می‌کنم. مجموعه دفتر آقا، یک نهادی است که این‌ها افرادش واقعاً پاک هستند از لحاظ تقوا، دقت در امور بیت‌المال، از لحاظ رعایت موازین. لکن به هر حال، شیوه مدیریت‌های الهی کلاً اینطور است که به شکل استبدادی که مستبدان و طاغوت‌ها اعمال می‌کنند، رفتار نمی‌شود.

شیوه، شیوه حکیمانه است. شیوه، شیوه الهی است. در دستگاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم، گاهی نزدیکان حضرت، رفتاری برخلاف نظر حضرت انجام می‌دادند. با اینکه زیر نظر خود حضرت بودند. دیگر خود خانه حضرت که از

هیچ جا به حضرت نزدیکتر نبود. در خانه حضرت هم گاهی برخی همسران حضرت، رفتارها و کردارهایی داشتند که در قرآن مورد انتقاد قرار گرفته است و سوره تحریم هم در همین راستا نازل شده است.

در دفتر مقام معظم رهبری هم همین اتفاق ممکن است رخ دهد. به هر حال ممکن است افرادی در دفتر مقام معظم رهبری وجود داشته باشند که ذوق و سلیقه‌هایی داشته باشند و به ذوق و سلیقه خودشان عمل کنند. گاهی خیال می‌کنند ذوق و سلیقه‌ای که دارند، همان است که آقا گفته؛ یعنی اشتباه در تطبیق می‌کنند؛ آقا آنچنان که آن‌ها خیال می‌کنند نفرموده‌اند. گاهی هم با اینکه می‌دانند که آقا برخلاف آن‌ها گفته‌اند، اما مصلحت آقا را در چیزی می‌دانند که خود آقا نفرموده (خنده) و طبق آنچه خودشان برای آقا مصلحت می‌دانند عمل می‌کنند؛ این وجود دارد در مجموعه دفتر مقام معظم رهبری.

دفتر مقام معظم رهبری یک دفتری است که به هر حال به وسیله یک رهبر الهی دارد اداره می‌شود و یک رهبری نیست که با کمترین مخالفتی که در مجموعه خودشان می‌بیند، عزل کند و تنبیه کند و توبیخ کند. البته گاهی هم ممکن است توبیخ‌های کوچکی هم انجام شود در دفتر، اما در کل، دفتر دارد اداره می‌شود و این سبک مدیریت، سبک مدیریت حکیمانه است.

بله! ما معتقدیم که ممکن است در دفتر آقا افرادی باشند و نظراتی داشته باشند که خیلی با نظرات آقا تطبیق نکند؛ به دلیل اینکه خیال می‌کنند نظراتشان طبق نظر آقا است و چنین نیست و یا اینکه مصلحت را در چیزی می‌دانند که خودشان تشخیص می‌دهند (خنده)، اما این خیلی زیاد رخ نمی‌دهد. در کل، در کلان کار، بحمد دفتر آقا همراه آقا است و سیاست‌های مقام معظم رهبری را دنبال می‌کند و اگر این دفتر، اینطور کار نمی‌کرد و کمک نمی‌کرد، این کار سنگینی که بر دوش مقام معظم رهبری است اینطور انجام نمی‌شد.

من گاهی با خودم فکر می‌کنم که واقعاً این بار سنگینی که بر دوش مقام معظم رهبری هست؛ یعنی از سویی نظارت بر دولت، سیاست‌های داخلی، خارجی، مراقبت، تذکر، سیاست‌گذاری و از سوی دیگر قوای مختلف مثل قوه قضائیه، قوه مقننه، بعد نیروهای نظامی با همه تشکیلاتی که دارند، به هر حال آن‌ها مستقیماً زیر نظر فرماندهی کل قوا قرار دارند، چه نیروهای ارتش چه نیروهای سپاه با همه آن تشکیلات عظیمی که این نیروها در اختیارشان است، بعد نهادهای تحت اشراف دفتر مقام معظم رهبری خودشان نهادهای قوی و گسترده‌ای هستند و بر همه این‌ها دارد نظارت می‌شود و سیاست‌گذاری می‌شود برای این‌ها و راهبری و مدیریت می‌شوند.

اگر واقعاً همکاری‌های مجدّدانه و شایسته دفتر نبود، این کار عظیم به این شکل سامان نمی‌گرفت. طوری است که دشمن اقرار می‌کند که در جمهوری اسلامی، رهبری مقام معظم رهبری بهترین نوع مدیریت است که دارد انجام می‌شود. دشمن نتوانسته ایراد بگیرد. گاهی دشمنان ناچار شده‌اند اقرار کنند به قدرت این رهبری و به حسن

مدیریت رهبری و به توانمندی رهبری و به پاکی دستگاهی که همراه با این رهبری مدیریت می‌کند این مجموعه رهبری را.